

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
ONDERZOEKSEENHEID
CENTRUM VOOR ECONOMISCHE STUDIËN

LEUVENSE ECONOMISCHE STANDPUNTEN
2007/118

**SLEUTELN AAN ONZE STAATSSTRUCTUUR VOOR
MEER WERK**

Paul Van Rompuy

Mei 2007

Verantwoordelijke uitgever: Professor Patrick Van Cayseele
Faculteit Economische en Toegepaste
Economische Wetenschappen

De “Leuvense Economische Standpunten” worden opgevat als een vrije wetenschappelijke tribune waarin de stafleden van de Faculteit Economische en Toegepaste Economische Wetenschappen opiniërende studies en essays publiceren. De opzet bestaat erin om op bevattelijke wijze een reeks van inzichtsverhelderende en beleidsoriënterende economische standpunten te brengen. Onze beweeglijke wereld heeft hieraan wel behoefte.

Dergelijke reeks zal uiteraard verschillende opinies en denkstromingen brengen.

Leuvense Economische Standpunten zullen alleen de visie van de auteur vertolken. Zij kunnen dus niet doorgaan als de visie van een instelling.

U kan een elektronische versie van de LES terugvinden op de website van de faculteit:
www.econ.kuleuven.be/onderzoek.htm.

Reacties op de Leuvense Economische Standpunten zijn altijd welkom bij
Karla.VanderWeyden@econ.kuleuven.be

1. INLEIDING

In een aantal opzichten vertoont onze economie, in vergelijking tot de overige EU-15 lidstaten, een aantal pijnpunten die haar kwetsbaar maken in het licht van de schokken die de voortschrijdende globalisering en de demografische evolutie vandaag de dag en in de nabije toekomst teweeg brengen.

Eén van deze pijnpunten betreft onze tewerkstellingsgraad die, ondanks een lichte toename vanaf 2004, nog beduidend achterop ligt in vergelijking tot het EU15-gemiddelde. In 2005 werkte in ons land, op basis van gegevens van Eurostat, nagenoeg 61 % van de bevolking tussen 15 en 64 jaar tegenover 65,2 % gemiddeld in de EU-15 met Denemarken (75,9 %) en Nederland (73,2 %) als uitschieters. Deze lage tewerkstellingsgraad is de Achilleshiel van onze economie, omdat hierdoor het economisch draagvlak van de welvaartsstaat te smal blijft, waardoor de fiscale en parafiscale druk op de werkende bevolking hoog blijft in vergelijking tot onze EU-partners. Of anders uitgedrukt: een aantal sociale uitkeringen (wettelijke pensioenen, kinderbijslag...), die momenteel relatief bescheiden uitvallen, zouden bij een constante collectieve lastendruk verhoogd kunnen worden indien onze werkgelegenheidsgraad het gemiddelde van de EU-15 zou bereiken.

In het recente verslag van de Hoge Raad van Financiën wordt de noodzaak tot het substantieel opvoeren van onze werkzaamheid, in lijn met de vroegere aanbevelingen, herhaald in het perspectief van de financiering van de budgettaire meerkosten van de vergrijzing. Het aanbevolen strakke begrotingsscenario is op zijn beurt gesteund op een belangrijke, trendmatige toename van de werkgelegenheidsgraad, hetgeen voor de eerstkomende tien jaar impliceert dat “gemiddeld elk jaar 30.000 tot 35.000 nieuwe arbeidsplaatsen worden gecreëerd”¹.

Benevens het lage niveau van de Belgische werkgelegenheidsgraad is zijn regionale spreiding opvallend. In 2005 bedroeg hij volgens Eurostat 64,9 % in Vlaanderen, tegenover 54,8 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 56,1 % in Wallonië. Uitgesplitst per leeftijdscategorie kan men stellen dat de werkzaamheid van de 50-plussers in Vlaanderen een pijnpunt is, daar waar de jeugdwerkloosheid zowel in Wallonië als in Brussel problematisch blijft, met werkloosheidsgraden van de 15 tot 24-jarigen van respectievelijk 35 en 32 % in 2005, tegenover het Belgisch gemiddelde van 22 %.

¹ Verslag van de Afdeling “Financieringsbehoeften van de Overheid” van de Hoge Raad van Financiën, maart 2007, p. 17.

In het zoeken naar de verklaring van zowel het lage gemiddelde peil als van de regionale verschillen van de werkzaamheid spelen, benevens de strikt economische factoren aan de vraag- en aanbodzijde van de arbeidsmarkt, institutionele elementen waaronder niet in het minst het overheidsbeleid, ongetwijfeld een belangrijke rol.

Het Belgische federale bestel wordt in zijn huidige bevoegdheidsverdeling gekenmerkt door de wisselwerking van het beleid van de federale overheid en dit van de deelgebieden inzake groei en werkgelegenheid. Sterk vereenvoudigend kan men stellen dat de Gemeenschappen en de Gewesten bevoegd zijn voor belangrijke instrumenten van het beleid, dat er op gericht is de aanbodzijde van de economie te verstevigen. Onderwijs, onderzoek, bijscholing en vorming, arbeidsbemiddeling, het industrie- en infrastructuurbeleid... zijn belangrijke hefbomen van de deelgebieden in de bevordering van de regionale groei en werkgelegenheid.

Anderzijds hoort het macro-economisch omgevingsbeleid en de sociale bescherming op het federaal vlak thuis evenals specifieke maatregelen die erop gericht zijn de participatie aan het arbeidsmarktgebeuren te stimuleren, waaronder bijv. de maatregelen van het Generatiepact.

Vermits zowel het beleid van de federale overheid als dit van de Gemeenschappen en de Gewesten rechtstreeks of onrechtstreeks de werkgelegenheid beïnvloedt, lijkt een onderlinge coördinatie aangewezen. Een coöperatieve benadering van het werkgelegenheidsbeleid overheid onderstelt nochtans de aanwezigheid van voldoende sterke incentieven in hoofde van de beleidsverantwoordelijken.

Het is de bedoeling in deze bijdrage in de eerste plaats aan te tonen dat de huidige bevoegdheidsverkaveling én het onderliggend financieringsmechanisme voor de Gewesten onvoldoende incentieven inhouden om, in het bijzonder de regionale werkzaamheid op te drijven.

Vervolgens wordt nagegaan of het aanscherpen van deze incentieven al dan niet impliceert dat belangrijke hefbomen van "het arbeidsmarktbeleid" naar de Gewesten overgeheveld dienen te worden. Tenslotte worden enkele scenario's voor het responsabiliseren van de Gewesten voor de evolutie van de regionale werkloosheid toegelicht.

2. SAMEN WERK MAKEN VAN WERK IMPLICEERT DELEN IN DE LUSTEN EN DE LASTEN

2.1. De incentieven voor de Gewesten kunnen aangescherpt worden

Zoals hoger gesteld, ontmoeten de federale overheid en de Gemeenschappen en Gewesten elkaar op het vlak van de werkzaamheid van de bevolking. Het federale aandeel in het werkgelegenheidsbeleid is tot vandaag de dag dominant geweest: denk maar aan de maatregelen tot het “activeren” van jonge werklozen, de algemene lineaire en gerichte lastenverlagingen en het reeds vermelde Generatiepact.

In tegenstelling tot de actieve rol van de Gewesten inzake bemiddeling, begeleiding en bijscholing, zijn de Gemeenschappen minder rechtstreeks betrokken in het arbeidsmarktgebeuren. Het is slechts via het beroepsgericht onderwijs dat de band met de rol van de Gewesten als "*matchmaker*" op de voorgrond treedt.

Een coöperatieve benadering van het werkgelegenheidsbeleid lijkt, gegeven de betrokkenheid van de verschillende overheden, als een "*first best*" oplossing aangewezen. In deze opstelling zouden gezamenlijke doelstellingen, een verdeling van de in te zetten middelen en evaluatiecriteria aan bod komen. Inzake doelstellingen komen de verhoging van de regionale werkgelegenheidsgraad op middellange termijn, het aantal nieuw te creëren banen of het terugdringen van de regionale werkloosheidsgraad hiervoor in aanmerking, evenals objectieven die betrekking hebben op onderwijs, opleiding en vorming.

Het samenwerkingsakkoord van 30 april 2004 tussen de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling (R.V.A.) enerzijds en de drie Gewesten anderzijds is een voorbeeld van een coöperatieve benadering van de uitwisseling van informatie omtrent het zoekgedrag van werkzoekende werklozen. Coöperatief gedrag onderstelt als noodzakelijke voorwaarde voor elk van de partijen een band tussen de “lusten en de lasten” van de ondernomen acties. Dergelijke band scherpt uiteraard de incentieven aan en spoort bovendien aan tot een verantwoordelijk gedrag. Het is nu zeer de vraag of inzake de bestrijding van de werkloosheid en het opvoeren van de werkzaamheid deze voorwaarde vervuld is.

Het benadrukken van de incentieven voor de overheden kadert in een positieve, politiek-economische benadering van de werking van een federaal systeem. In deze zienswijze

wordt het prioritair nastreven van het algemeen welzijn door de overheden, in tegenstelling tot de klassieke normatieve benadering, niet als een evidentie opgevat. Beleidsverantwoordelijken kunnen evenzeer verleid worden om beslissingen te nemen die hun politieke overlevingskansen veilig stellen².

Hierbij is de omvang van de beschikbare budgettaire middelen niet zonder belang, vermits deze toelaten in te spelen op de desiderata van het electoraat en/of om compromissen te sluiten met de coalitiepartners.

In de Belgische context mag men aannemen dat de incentieven tot het voeren van een krachtadig werkgelegenheidsbeleid toenemen naarmate het Gewest mee kan genieten van de terugverdieneffecten. De rechtstreekse budgettaire terugverdieneffecten van een toename van de werkzaamheid, bijv. als gevolg van een succesvol activeringsbeleid in een Gewest, komen in de huidige bevoegdheidsverdeling uitsluitend ten goede aan het federale niveau. De besparingen aan werkloosheidsuitkeringen komen inderdaad op het credit van de federale Sociale Zekerheid, daar waar de door het Gewest ingezette middelen zijn begroting belasten.

Anderzijds heeft de verhoging van de werkzaamheid tot gevolg dat het arbeidsinkomen in het betrokken Gewest stijgt en bijgevolg ook de opbrengst van de daar gelokaliseerde personenbelasting. Deze meeropbrengst aan budgettaire middelen wordt nu gedeeld tussen het federale niveau en het betrokken Gewest, in toepassing van het lokalisatieprincipe of het principe van “*de juste retour*” in het financieringsmechanisme³.

In principe weerspiegelt de groei van de toegewezen opbrengst van de personenbelasting de economische dynamiek van het Gewest en zou zij een krachtig incentief moeten inhouden voor het gewestelijk economisch beleid. Deze incentiefwaarde wordt echter doorkruist door het interregionaal solidariteitsmechanisme, voorzien in de Bijzondere Financieringswet van januari 1989, zoals in wat volgt aangetoond zal worden. Ook dient aangestipt te worden dat de personenbelasting, gelokaliseerd volgens de woonplaats van de belastingplichtige, een vertekend beeld oplevert van het economisch potentieel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omwille van de belangrijke instroom van pendelaars.

² K.J.. McKenzie, *Reflections on the political Economy of fiscal Federalism in Canada*, Working Paper, C.D. Howe Institute, Toronto, September 2005.

³ De Gemeenschappen genieten sinds de Lambermonthervorming in toenemende mate in hun financiering van een gunstig verloop van de gelokaliseerde personenbelasting met toepassing van de 80(F)/20(N) sleutel voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

2.2. Het “blinde” mechanisme van de Nationale Solidariteitstussenkomst

De personenbelasting vormt voor de Gewesten een belangrijke bron van hun inkomsten. Abstractie gemaakt van de solidariteitsbijdrage vertegenwoordigde zij in 2001 nagenoeg 58 % van de ontvangsten van het Waalse Gewest, 56 % voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en ruim meer dan drie kwart voor het Vlaamse Gewest. Als gevolg van de Staatshervorming van juni 2001 werd de overdracht van de Gewestbelastingen uitgebreid en werd er een inhouding op de toegewezen personenbelasting ingevoerd om de budgettaire neutraliteit voor de federale overheid te waarborgen.

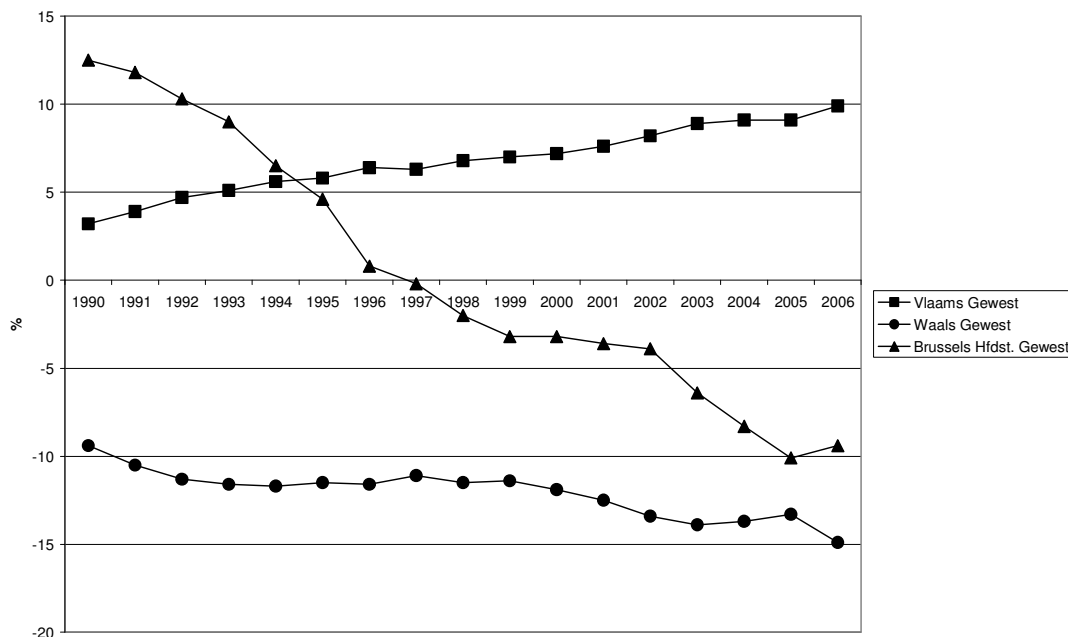
Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat in de Gewestbelastingen een belangrijke inkomstenbron vindt, betekent dit bijv. een vermindering van het aandeel van de personenbelasting in de totale ontvangsten van 56 tot 22 % in 2005, exclusief de solidariteitsbijdrage.

Met het oog op het uitvlakken van de regionale verschillen in de bestedingscapaciteit, gemeten door de opbrengst van de personenbelasting per hoofd, voorzag de Bijzondere Financieringswet van januari 1989 in een “nationale solidariteitstussenkomst” (afk.: N.S.) ten gunste van die Gewesten, waarvan de fiscale capaciteit kleiner is dan het Rijksgemiddelde. Per procentpunt afwijking van de fiscale capaciteit van een Gewest tot het Rijksgemiddelde werd een geïndexeerd bedrag per inwoner van ongeveer 11,6 Euro toegekend. Dit basisbedrag bevroor als het ware de interregionale solidariteit ten gunste van het Waalse Gewest op grond van een in 1988 bestaande negatieve fiscale capaciteitsafwijking van ongeveer 5,7 %⁴.

Daar waar aanvankelijk enkel het Waalse Gewest in aanmerking kwam voor de toekenning van de solidariteitsbijdrage, werd het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf 1997 eveneens gerechtigd. In figuur 1 wordt de evolutie sinds 1990 van de afwijking van de fiscale capaciteit van de Gewesten tot het Rijksgemiddelde weergegeven.

⁴ Ph. Cattoir e. a., *Autonomie, solidariteit en samenwerking*, Brussel, De Boeck & Larcier, p. 314-315.

Figuur 1. Afwijking van de fiscale capaciteit in % tot het Rijksgemiddelde

Bron: F.O.D. Financiën

In andere federale staten treft men eveneens een egalisatie- of perequatiemechanisme aan. Zo wordt de fiscale capaciteit, gemeten door een ruime basis van regionale en federale, doorgestorte fiscale inkomsten van de “arme” Duitse *Länder* in de “*Finanzausgleich*” opgetrokken tot 95 % van het Rijksgemiddelde door bijdragen van de “rijkere” deelstaten. In de Canadese federatie is het objectief het optrekken van de fiscale capaciteit van de “arme” provincies tot het gemiddelde van de fiscale capaciteit van de vijf meest welvarende provincies.

De expliciete doelstelling van herverdeling van de perequatiemechanismen, die men in andere federale staten aantreft, is echter afwezig in de Belgische federatie. Bovendien, en dit is cruciaal uit het oogpunt van de inspanningen van de “*deficitaire*” Gewesten om bij te dragen tot het verhogen van hun werkgelegenheidsgraad, werkt de N.S. *contraproductief*. Dit betekent dat een Gewest dat in aanmerking komt voor de N.S., ingeval van een verbetering van zijn relatieve situatie in termen van opbrengst van de personenbelasting, het risico loopt na de toepassing van het mechanisme, per hoofd van zijn bevolking,

minder personenbelasting toegewezen te krijgen. In deze zin houdt het mechanisme “*un piège à pauvreté*” in⁵.

Dit risico kan worden geïllustreerd met de bedragen van de N.S. die bij de opmaak van de federale begroting 2007, geraamd werden (tabel 1). Hierbij dient opgemerkt te worden dat de N.S. per capita en per procentpunt afwijking tot het Rijksgemiddelde van de personenbelasting, onder invloed van de inflatie, sinds 1990 opgelopen is tot nagenoeg 17,8 Euro.

Tabel 1. De Nationale Solidariteitsbijdrage 2007. Toegewezen deel van de Personenbelasting (per capita en in Euro).

	<i>Voor de N.S.</i>	<i>% afwijking</i>	<i>N.S.</i>	<i>Finaal</i>
<i>Vlaams Gewest</i>	<i>1272</i>	<i>+9,9</i>	<i>---</i>	<i>1272</i>
<i>Waals Gewest</i>	<i>1006</i>	<i>-14,9</i>	<i>266,5</i>	<i>1272</i>
<i>Brussel H. Gewest</i>	<i>1049</i>	<i>-9,4</i>	<i>163,5</i>	<i>1213</i>
<i>Rijksgemiddelde</i>	<i>1157</i>			

Bron: Memorie van Toelichting, Budget 2007.

Uit het bovenstaande blijkt dat zowel het Waals Gewest als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, door toepassing van de N.S. uiteindelijk een bedrag personenbelasting toegewezen krijgen *dat het Rijksgemiddelde overtreft*.

Het contraproductief karakter van de N.S. inzake de incentieven voor de Gewesten, kan in een fictief scenario voor 2007 worden geïllustreerd, waarbij in de hypothese van een constant Rijksgemiddelde van de opbrengst van de personenbelasting, de negatieve afwijking van het Waals Gewest herleid wordt tot 10 procentpunt en die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot 0. Dit scenario houdt bijgevolg in dat de positieve afwijking van het Vlaams Gewest herleid wordt tot + 6,7 % (i.p.v. + 9,9 %).

⁵ Ph. Cattoir e.a., *op.cit.*, p.320-345.

Tabel 2. Scenario van een inhaalbeweging van het Waals Gewest en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten koste van het Vlaams Gewest (in Euro en per capita)

	<i>Voor de N.S.</i>	<i>% afwijking</i>	<i>N.S.</i>	<i>Finaal</i>
<i>Vlaams Gewes</i>	1235	+ 6,7	---	1253
<i>Waals Gewest</i>	1041	-10,0	178,6	1220
<i>Brussels H. Gewest</i>	1157	0.0	---	1157
<i>Rijksgemiddelde</i>	1157			

Bron: eigen berekeningen.

In vergelijking tot het voorgaande “basisscenario”, gaat het Vlaams Gewest per capita er 2,9 % op achteruit, het Waals Gewest verliest 4,1 % en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 4,5 % per hoofd. Deze simulatie toont aan dat de incentieven voor de Gewesten om, als resultaat van hun beleid, de opbrengst van de personenbelasting te doen aangroeien, finaal door toepassing van het solidariteitsmechanisme, negatief beïnvloed worden.

Uit het voorgaande blijkt dat het solidariteitsmechanisme aan een herziening toe is. Het objectief van de herverdeling van de budgettaire middelen zou er kunnen in bestaan de Gewesten met een negatieve afwijking op te trekken tot het Rijksgemiddelde, eventueel met inachtneming van een “franchise”, voor dewelke de regio’s, naar het voorbeeld van Duitsland, zelf als verzekeraar optreden.

3. RESPONSABILISERING VAN DE GEWESTEN IN HET STELSEL VAN DE WERKLOOSHEIDSUITKERINGEN

3.1. De draagwijdte van de responsabilisering

Afgezien van de wenselijkheid om het hoger besproken mechanisme van de horizontale, interregionale herverdeling van de personenbelasting te herzien, kan de vraag worden gesteld of de Gewesten door middel van positieve en negatieve budgettaire prikkels, meer dan nu het geval is, mede verantwoordelijk kunnen gesteld worden voor het verloop van de werkloosheid in hun regio. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de regelgeving die het statuut van de uitkeringsgerechtigde werklozen beheerst, een federale bevoegdheid blijft. Het

niveau van de uitkeringen en hun duur is bijgevolg éénvormig, ongeacht de woonplaats van de gerechtigde.

Alhoewel in deze optiek de werkloosheidsverzekering een federale aangelegenheid is, zou men naar analogie met de verzekering tegen andere sociale risico's, kunnen overwegen vrijstellingen en een “*bonus - malus*” systeem in te bouwen, niet alleen in hoofde van de sociaal-verzekerden, maar eveneens t.a.v. de Gewesten. Uit verzekeringsoogpunt heeft men hier te maken met een typische situatie van asymmetrische informatie, waarbij de federale verzekeraar over onvoldoende informatie beschikt om te oordelen of de inspanningen die de Gewesten leveren in het terugdringen van de regionale werkloosheid adequaat zijn.

Deze overwegingen suggereren dat het uit een economisch oogpunt beschouwd efficiënt is dat de Gewesten als eigen verzekeraar optreden van de werkloosheidsrisico's *waarop zij door hun beleid een invloed kunnen uitoefenen*. De criteria die toelaten uit de totale werkloosheid de componenten af te zonderen die door het beleid, hetzij federaal of gewestelijk, beïnvloedbaar zijn, liggen echter niet voor de hand.

In het kader van hun bevoegdheid van arbeidsbemiddelaar, plaatsingsdienst en opleidingsinstantie treden de Gewesten op als “*matchmaker*” op de arbeidsmarkt, waardoor de frictiewerkloosheid, die een gevolg is van een informatiedrempel, gereduceerd wordt. Bovendien is het hun taak de structurele “*mismatch*” op de regionale arbeidsmarkt als gevolg van kwalificatieverschillen tussen vraag en aanbod, zoveel als mogelijk weg te werken, hetzij door het aanmoedigen tot het volgen van een gepaste opleiding, hetzij door de werkzoekenden te informeren omtrent de plaatsingsmogelijkheden in de andere Gewesten. Met het oog op opvoeren van de beschikbaarheid op de arbeidsmarkt spelen de regionale tewerkstellingsdiensten (VDAB, FOREM, BGDA en het Arbeitsamt) samen met de R.V.A., een belangrijke rol in het activeringsbeleid. Deze rol werd door het reeds vermelde Samenwerkingsakkoord van 2004 in de verf gezet.

De sociaal-economische baten van het plaatsing- en het activeringsbeleid worden hoger ingeschat bij de vermindering van de langdurige werkloosheid in vergelijking met de werkloosheid van korte duur waaronder, conform aan de internationale classificatie, een ononderbroken werkloosheidsduur van ten hoogste één jaar wordt verstaan. Het bezorgen van een baan aan kortstondige werklozen door een actieve begeleiding houdt het risico op een “*deadweight loss*” aan interventiekosten in vermits deze werkzoekenden wellicht ook

zonder overheidstussenkomst een passende baan zouden gevonden hebben⁶. De langdurige, structurele component van de regionale werkloosheid wordt in niet onbelangrijke mate mede beïnvloed door institutionele factoren die op federaal vlak vorm kregen, waaronder de aanwezigheid van werkloosheidsvallen, de financiële prikkels tot een vervroegde of tijdelijke uittreding en de beschikbare budgetten voor een actief arbeidsmarktbeleid vermeld kunnen worden.

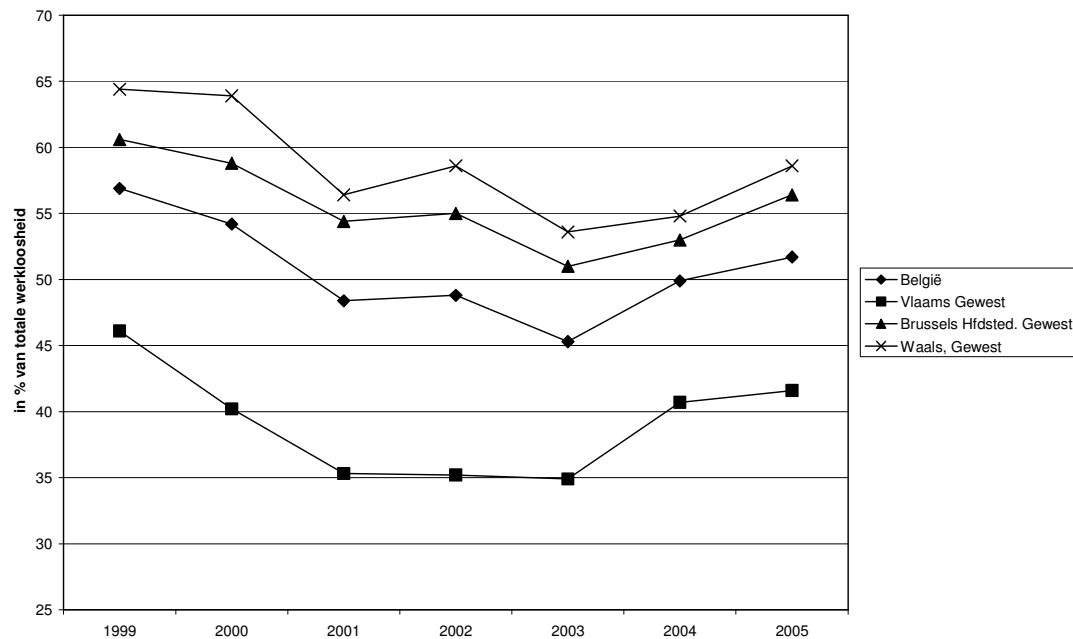
Naar aanleiding van de diepgaande herstructureringen van de industrie in de loop van de voorbije decennia en van de regionaal verschillend demografische evolutie, is de regionale weerslag van deze institutionele factoren op de werkloosheid erg verschillend. Zo scoort bij wijze van voorbeeld Vlaanderen relatief hoog in de werkloosheid als gevolg van een collectief ontslag, dat gepaard gaat met de toekenning van brugpensioenen (in 2006 bedroeg het Vlaamse aandeel 67,8 % van het totaal aantal voltijdse bruggepensioneerden). De ruimte voor het mede verantwoordelijk stellen van de Gewesten dient bijgevolg veeleer gezocht te worden in hun specifieke rol in het arbeidsmarktgebeuren: het activeren in samenwerking met de R.V.A. van de langdurig niet-werkende werklozen, het optimaliseren van hun zoekgedrag en hun actieve begeleiding, inclusief het aanbieden van een geschikte opleiding die inspeelt op de gevraagde kwalificaties en niet in het minst, het opvolgen van hun individueel traject.

3.2. Enkele gegevens omtrent de langdurige werkloosheid

In een internationale vergelijking scoort België niet alleen slecht inzake de werkgelegenheidsgraad, ook overtreft het aandeel van de langdurige werkloosheid (1 jaar of meer) in de totale werkloosheid, m.n. 51,7 % in 2005, in ruime mate het gemiddelde van de EU-15 (41,3 %) en van de Eurozone (44,5 %). Hierbij dient opgemerkt te worden dat de spreiding rond het Belgisch gemiddelde aanzienlijk is, zoals blijkt uit onderstaande figuur. Het aandeel van de langdurig werklozen nam daarentegen in alle regio's sinds 1999 af.

⁶ I. Nicaise en I. Vleugels, Het onderste vangnet moet een trampoline zijn: een garantieplan voor langdurig werklozen, in: M. Ramioul en R. Janssen (red.): *Sirene. Voorstellen voor een regeerprogramma voor werk*, Leuven, Steunpunt Werkgelegenheid-Arbeid-Vorming, 1998, p. 163-178.

**Figuur 2. Aandeel van de lange termijn werkloosheid
(1 jaar of langer)**

Bron: Eurostat, Regionale Statistieken.

De *twee jaar en langer werklozen* betreffen de “harde kern” van de werkloosheid, waarvan de kans op een spontane uitstroom naar een betrekking bijzonder klein is. In 2006 ging het om 377.750 eenheden (werkzoekend of niet, exclusief de bruggepensioneerden), hetzij 61,4 % van het totaal van deze categorie, waaronder 110.600 of nagenoeg 29 % niet werkzoekende, oudere werklozen. Het totaal van de uitkeringen voor deze groep bedroeg in dat jaar 3.361,8 miljoen Euro, hetzij gemiddeld nagenoeg 8.900 € per jaar of 742 € per maand.

Onderstaande tabel, opgesteld op basis van het Jaarverslag 2006 van de R.V.A., geeft de regionale verdeling weer in % van het totaal van de vergoede werklozen, overeenkomstig de definitie hierboven (dus exclusief de bruggepensioneerden).

Tabel 3. Regionale aandelen in de werkloosheid volgens de werkloosheidsduur

<i>Duur</i>	<i>Vlaams Gewest</i>	<i>Waals Gewest</i>	<i>BrusselsHfdstd. Gewest</i>
<i>< 2 jaar</i>	<i>44,8 %</i>	<i>40,7%</i>	<i>14,5%</i>
<i>> 2 jaar</i>	<i>40,4%</i>	<i>45,1%</i>	<i>14, 5%</i>
<hr/>			
<i>% verzekerden :</i>	<i>63 %</i>	<i>28,5 %</i>	<i>8,5 %</i>

Bron: Jaarverslag R.V.A.

Bovenstaande gegevens bevestigen het algemeen regionaal beeld van de langdurige werkloosheid in figuur 2, met een meer dan evenredig aandeel van de “harde kern” werkloosheid in Wallonië en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De regionale uitsplitsing van de vergoedingen voor de twee jaar en meer werklozen zag er in 2006, op basis van het Jaarverslag van de R.V.A. als volgt uit:

<i>Vlaams Gewest</i>	<i>:</i>	<i>1.329,589 miljoen €, hetzij 8.708 € gemiddeld per jaar;</i>
<i>Waals Gewest</i>	<i>:</i>	<i>1.528,678 miljoen €, hetzij 8.973 € gemiddeld per jaar;</i>
<i>Brussels Hfdstd. Gewest</i>	<i>:</i>	<i>503,600 miljoen €, hetzij 9.207 € gemiddeld per jaar;</i>
<i>Totaal België</i>	<i>:</i>	<i>3.361,867 miljoen €, hetzij 8.900 € gemiddeld per jaar.</i>

De regionale verschillen in de gemiddelde uitkering per jaar weerspiegelen de verschillende sociale status (gezinshoofd, samenwonend of niet ...) van de verzekerden. Het totaal bedrag aan uitkeringen aan deze categorie werklozen vertegenwoordigde iets meer dan één derde van het totaal van de werkloosheidsuitkeringen in 2006.

3.3. De modaliteiten van een eventuele financiële responsabilisering van de Gewesten⁷

Volgens de hoger uiteengezette gedachtegang is het aangewezen de financiële medeverantwoordelijkheid van de Gewesten in het domein van de werkloosheid te beperken tot de langdurig werklozen. In het bijzonder komen de vergoede werklozen in aanmerking, al dan niet als werkzoekend geregistreerd, die twee jaar of langer werkloos zijn en die wat hun uitkering betreft geen enkele band met hun vroegere werkgever vertonen. Deze laatste beperking, die bijv. de bruggepensioneerden uitsluit, laat toe de financiële stromen naar de begunstigden volgens hun woonplaats op een éénduidige wijze per Gewest te bepalen zonder vermenging met de financiering ten laste van de werkgever, voor dewelke de plaats van tewerkstelling van toepassing is. Op deze wijze worden de bijdragen van de werkgevers tot de uitkeringen aan de werklozen afgezonderd van de uitkeringen voor dewelke de Gewesten medeverantwoordelijk gesteld kunnen worden.

In wat volgt wordt er *in eerste instantie* van uitgegaan dat de werkloosheidsuitkeringen én hun duur éénvormig zijn voor het ganse land, ongeacht de woonplaats van de betrokkenen. Het vrijwaren van de concurrentievoorwaarden van de ondernemingen, m.a.w. het in stand houden van “*a level playing field*”, impliceert eveneens dat de werkgeversbijdragen een federale materie is. De eventuele bijdrage van de Gewesten tot de verlaging van de arbeidskosten voor specifieke doelgroepen bij hun aanwerving dient zich dan ook te situeren binnen een met de federale overheid overeengekomen “bandbreedte”. Binnen deze randvoorwaarden kan de graad van financiële medeverantwoordelijkheid van de Gewesten voor de langdurig werklozen in toenemende mate worden geschetst.

a. Budgettaire responsabilisering voor de uitgaven “aan de marge”.

In deze benadering worden de uitkeringen voor de twee jaar en langer werklozen in een referentiejaar per Gewest vastgelegd. De besparingen aan uitkeringen voor deze groep in de volgende jaren als gevolg van een daling van hun aantal door het vinden van een betrekking, komen in de vorm van een bonus toe aan het betrokken Gewest. Deze bonus, die de middelen van het Gewest verruimt, zou bij voorkeur aangewend dienen te worden in het raam van hun activeringsbeleid. Stijgt daarentegen het aantal werklozen in deze categorie in vergelijking met het referentiejaar, dan dient het betrokken Gewest de overeenstemmende uitkeringen uit zijn eigen middelen te financieren. De

⁷ Met bijzondere dank aan de heer Karel Baeck, administrateur-generaal van de R.V.A., voor zijn suggesties en opmerkingen bij dit deel. De auteur is echter alleen verantwoordelijk voor de inhoud van dit standpunt

responsabilisering heeft hier enkel betrekking op de jaarlijkse variaties in de uitgaven t.o.v. een referentiebudget, vandaar “*aan de marge*”.

De R.V.A. maakt elk jaar de afrekening per Gewest op. Deze vorm van responsabilisering vertoont gelijkenis met het vroegere stelsel van trekkingsrechten die aan de Gewesten toegekend werden telkens een vergoede werkloze door hen kon geplaatst worden. Het verschilpunt heeft te maken met de beperking tot de langdurig werklozen en het voorzien van een “*bonus-malus*” –systeem.

In deze benadering ligt de praktische moeilijkheid in de consensus omtrent het referentiejaar. Situeert het referentiejaar zich in een periode van een sterk aantrekkende conjunctuur, dan valt het plaatsen van langdurig werklozen wellicht makkelijker uit in vergelijking met een periode van herstructurerings- en lage groei.

Een gelijkaardige redenering als hierboven kan worden toegepast op het activeringsbudget, dat nu ter beschikking van de R.V.A. staat. Het volledige activeringsbudget van een overeengekomen referentiejaar wordt dan overgeheveld naar de Gewesten. De *boni* en *mali* in de volgende jaren worden vervolgens aan de Gewesten toegerekend in het kader van een resultaatgebonden Samenwerkingsovereenkomst.

b. Financiering van de uitkeringen door de Gewesten

Een ongetwijfeld grotere mate van verantwoordelijkheid kan aan de Gewesten toevertrouwd worden door hen te betrekken in de financiering van de uitkeringen voor de langdurige werklozen. Dit kan illustratief als volgt worden toegelicht. Onderstel dat 2006 als referentiejaar gekozen wordt voor de uitkeringen aan de twee jaar en langer werklozen. Zoals hoger vermeld bedroeg het totale budget in dat jaar aan uitkeringen voor deze groep ongeveer 3,362 miljard Euro, hetzij ongeveer 4,4 % van de loonsom waarop uitkeringen geheven worden.

Met behulp van de Kruispuntbank kan dit deel van de bijdragen door de R.V.A. aan de Gewesten toegewezen worden, met dien verstande dat de *bijdragevoeten éénvormig* voor het land bepaald blijven. Mocht het aldus geregionaliseerde bedrag aan bijdragen in de volgende jaren ontoereikend zijn voor de financiering van de betrokken uitkeringen, hetzij door de ontoereikende groei van de loonsom in het betrokken Gewest, hetzij door de toename van de langdurig werklozen, dan dient het deficitaire Gewest uit zijn eigen middelen het saldo aan de R.V.A. over te maken. In het gunstige scenario, m.n. indien de geregionaliseerde opbrengst van de 4,4 % bijdrage op de individuele lonen de uitkeringen

overtreft, behoudt het Gewest het positieve saldo, dat bij voorkeur aangewend dient te worden in het kader van zijn arbeidsmarktbeleid. In deze benadering is het, analoog aan het voorstel onder a), eveneens aangewezen het activeringsbudget te regionaliseren.

Het instellen van de financiële verantwoordelijkheid van de Gewesten voor de langdurig werklozen suggereert de vraag of een eventuele regionale differentiatie van hun uitkeringen overwogen kan worden, waarbij een Gewest uit eigen middelen en boven een federaal bepaald bedrag een supplementaire uitkering kan toestaan. Dergelijke differentiatie zou de Gewesten toelaten om beter in te spelen op de specifieke behoeften van de regionale arbeidsmarkt. Zo zou bij wijze van voorbeeld overwogen kunnen worden om een aanvullende en in de tijd beperkte uitkering toe te kennen aan langdurig werklozen op voorwaarde dat zij met succes een opleiding volgen die hun kansen op de arbeidsmarkt gevoelig verhoogt. Dergelijke, beperkte regionale differentiatie voor welomschreven doelgroepen langdurig werklozen dient echter, omwille van de bekommernis omtrent het behoud van de sociale cohesie, te kaderen in een omvattend Samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de Gewesten, waarin de financiële verantwoordelijkheid van deze laatste voor de langdurig werklozen vastgelegd wordt.

4. BESLUIT

De huidige bevoegdheidsverdeling in het domein van het arbeidsmarktbeleid is, uit het oogpunt van de doelmatigheid, voor verbetering vatbaar vermits de baten en de kosten van een hogere werkzaamheid en van een daling van de werkloosheid nu over het federale en het gewestelijk beleidsniveau gespreid zijn.

Bovendien houdt het Solidariteitsmechanisme, zoals voorzien in de Bijzondere Financieringswet van januari 1989, geen budgettaire prikkels in voor de ontvangende Gewesten om hun werkzaamheid op te voeren en zo te genieten van een groter aandeel in de toegewezen opbrengst van de personenbelasting.

Het beter in overeenstemming brengen van de baten en de kosten van het opvoeren van de regionale werkzaamheid leidt ertoe de Gewesten financieel mede verantwoordelijk te stellen voor een deel van werkloosheidsuitkeringen waarop zij door hun beleid een invloed kunnen uitoefenen. De langdurige werkloosheid, m.n. een werkloosheidsduur van twee jaar of meer, komt hiervoor in aanmerking.

Gerangschikt volgens de toenemende graad van responsabilisering, kunnen scenario's worden uitgetekend van budgettaire uitgavenverantwoordelijkheid “*aan de marge*” tot een volledige verantwoordelijkheid van de Gewesten voor de financiering van de langdurig werklozen, *binnen* het kader van federaal éénvormige bijdragen. Uit het oogpunt van de incentiefwaarde, draagt het instellen van de volledige financiële verantwoordelijkheid voor de langdurig werklozen uiteraard de voorkeur weg.

LEUVENSE ECONOMISCHE STANDPUNTEN

- 1976 - 1. Louis BAECK, De inflatoire groeimachine. (uitgeput)
2. Paul DE GRAUWE, Theo PEETERS, De recente inflatie: een structureel of een monetair probleem? (uitgeput)
- 1977 - 3. K. TAVERNIER, Krachtlijnen voor een Belgisch stabilisatiebeleid. (uitgeput)
4. Paul DE GRAUWE, Korporatisme en werkloosheid. (uitgeput)
5. Paul VAN ROMPUY, Enkele structurele aspecten van de crisis. (uitgeput)
6. Louis BAECK, Naar een nieuwe groeicyclus met een ander groeipatroon.
- 1978 - 7. Louis BAECK, Politiek verantwoordelijk handelen en socio-economisch optimum. (uitgeput)
8. Paul DE GRAUWE, Bureaukratische controle en het economisch systeem.
9. Paul VAN ROMPUY, Guido DE BRUYNE, De regionalisatie economisch bekeken. (uitgeput)
10. Louis BAECK, De nieuwe internationale economische orde en haar kritische tegenhangers. (uitgeput)
11. Theo PEETERS, Economisch federalisme: lessen uit het buitenland.
12. Dirk HEREMANS, Economische autonomie en economische unie, krachtlijnen voor een duurzame oplossing.
- 1979 - 13. Paul DE GRAUWE, Arbeidsduurvermindering en tewerkstelling.
14. Economisch Federalisme. (uitgeput)
Deel I: Financiële middelen en herverdeling, Paul VAN ROMPUY, Albert VERHEIRSTRAETEN, Regionale Herverdelings- en Financieringsstromen. Theo PEETERS, Financiële middelenvoorziening voor gemeenschappen en gewesten.
15. Economisch Federalisme.
Deel II: Organisatie en bevoegdheden, Dirk HEREMANS, Verkaveling van bevoegdheden en economische unie.
Vic VAN ROMPUY, Economisch stelsel en verdeling van bevoegdheden.
- 1980 - 16. Guy CLEMER, Karel TAVERNIER, Tewerkstelling en inkomensmatiging in België: een onvermijdelijke keuze.
17. Louis BAECK, Lokomotief strategie: met stoom uit de Eurovalutamarkt. (uitgeput)
18. Michel DOMBRECHT, Theo PEETERS, Sanering van de overheidsfinanciën: gevaarlijk of onvermijdelijk?
- 1981 - 19. Paul DE GRAUWE, Marcia DE WACHTER, Produktie, tewerkstelling en verdeling. Een neo-liberale benadering.
20. Louis BAECK, De jaren tachtig in perspectief. (uitgeput)
21. Paul VAN ROMPUY, Patrick VAN CAYSEELE, Raming van de geregionaliseerde lopende rekening van de overheid in 1979.
22. Paul DE GRAUWE, Loonkosten, energiekosten en kapitaalkosten. België gedurende 1970-1980. (uitgeput)
23. Frans SPINNEWYN, Een verzekeringstechnische benadering van de werkloosheidsverzekering.

- 1982 - 24. Louis BAECK, Herstelbeleid, vroeger en nu. (uitgeput)
 25. Paul DE GRAUWE, Marc JANSSENS, Aanbodeconomische effecten van de belastingsdruk in België.
- 1983 - 26. Paul DE GRAUWE, Guy VERFAILLE, Linkse en rechtse gezondheidsindicatoren van de Belgische Economie.
 27. Louis BAECK, Hoe de crisis ombuigen. (uitgeput)
 28. Paul VAN ROMPUY, Maatschappelijke keuze en economische crisis.
 29. Vic VAN ROMPUY, Erik SCHOKKAERT, Begrotingstekorten, Rentelasten en Openbare schulden in België. Een kijk op half lange termijn.
- 1984 - 30. Dirk HEREMANS, Hans GEEROMS, Marktsector en budgetsector in België. Grenzen aan het overheidsbeslag?
 31. Paul DE GRAUWE, Guy VERFAILLE, Zijn de rentelasten van de overheidsschuld ondraaglijk geworden?
- 1985 - 32. Louis BAECK, De wonderbare wereld van de economische paradigma's. (uitgeput)
 33. Paul VAN ROMPUY, Solidariteitsmechanismen in federale staten. (uitgeput)
 34. Louis BAECK, De V.S. en de E.G.: vergelijking op lange termijn.
 35. Louis BAECK, Het economisch denken in het Spanje van de 16^e en 17^e eeuw.
 36. Guido DE BRUYNE, Paul DE GRAUWE, Herverdeling van het werk en makro-economisch evenwicht.
 37. Paul VAN ROMPUY, Arbeidsmarktflexibiliteit en werkloosheid.
- 1987 - 38. Paul DE GRAUWE, Anne FREMAULT, Micro- en macro-economische effectiviteit van de Belgische prijsreglementering.
 39. Louis BAECK, Kentering in de westerse economie.
 40. Johan MORTELMANS, Erik SCHOKKAERT, Lode BERLAGE, Robert VERTONGHEN, De economische wenselijkheid van een snelspoorverbinding door België.
 41. Louis BAECK, De aandelenbeurzen, 1982-87: het lustrum van de stier.
 42. Lode BERLAGE, Dirk TERWEDUWE, Grondstoffenuitvoer van ontwikkelingslanden: machtsmiddel of struikelblok?
- 1988 - 43. Louis BAECK, De westerse economie na de krach. (uitgeput)
 44. Filip ABRAHAM, Nationale vakbonden, interprofessionele loonakkoorden en economische politiek.
 45. Paul VAN ROMPUY, m.m.v. Valentijn BILSEN, 10 jaar financiële stromen tussen de gewesten in België. (uitgeput)
 46. Dirk HEREMANS, Bevoegdheidsverdeling en economische autonomie. De staatshervorming in het licht van 1992. (uitgeput)
 47. Wim MOESEN, Dirk HEREMANS, Paul VAN ROMPUY, Mark EYSKENS, Bedenkingen bij de nieuwe financieringsvoorstellen voor gewesten en gemeenschappen. (uitgeput)
 48. Vic VAN ROMPUY, Overheidstekort, overheidsschuld en economische welvaart. Toepassing op België 1947-1988. (uitgeput)

- 1989 - 49. Lodewijk BERLAGE, België en de schulden van de Afrikaanse lage inkomenslanden. (uitgeput)
50. Jacques DREZE, Schuld en coöperatie in de mondiale economie. (uitgeput)
51. Paul DE GRAUWE, Milieuvriendelijke groei: utopie of werkelijkheid? (uitgeput)
- 1990 - 52. Paul VAN ROMPUY, Europese ankerpunten voor het Belgisch begrotingsbeleid. (uitgeput)
53. Louis BAECK, De jaren '90: een Europees decennium. (uitgeput)
54. Paul DE GRAUWE, Stef PROOST, Erik SCHOKKAERT, Denise VAN REGEMORTER, Het milieubeleid in Vlaanderen. Een economische visie. (uitgeput)
55. Paul DE GRAUWE, Wim VANHAVERBEKE, Competitiviteit, oliecrisis en loonindexering. (uitgeput)
56. Wim MOESEN, Begrotingen, beleid en beheer. Over de besparingsvoorstellen, wat ze zijn en wat ze niet zijn. (uitgeput)
- 1991 - 57. D. HEREMANS, M. DE BROECK, Overheidsschuld en financiële markten in de branding. (uitgeput)
58. Louis BAECK, Bruno VAN ROMPUY, Golfoorlog: geopolitiek, petroleum en islam. (uitgeput)
59. Paul DE GRAUWE, Koen STRAETMANS, Het programma-akkoord in de petroleumsector. Een ondoelmatig systeem van prijzencontrole. (uitgeput)
60. Paul DE GRAUWE, Denkoefeningen over de regionalisering van de Belgische overheidsschuld. (uitgeput)
- 1992 - 61. Paul DE GRAUWE, Over Franse kolonisatie en Belgische verankering.
62. Stef PROOST, Beleidsvoorstellen voor de broeikasproblematiek.
63. André DECOSTER, Stef PROOST, Erik SCHOKKAERT, Hervorming van indirecte belastingen: winnaars en verliezers.
64. Paul VAN ROMPUY, Kritische bedenkingen bij de regionalisering van de overheidsschuld.
65. Paul DE GRAUWE, Wat doet de nationale bank met ons geld?
- 1993 - 66. Patrick VAN CAYSEELE, Waarom wij? Of de economische onderbouw van een verankeringsbeleid.
67. Paul DE GRAUWE, Bart VAN DER HERTEN, De legitimering van overheidsmonopolies in het spoorwegvervoer en in de telecommunicatie. Een historische analyse.
68. Paul VAN ROMPUY, Valentijn BILSEN, Regionalisering van de sociale zekerheid.
69. Lodewijk BERLAGE, Wim LAGAE, Afrika, de verwaarloosde debiteur.
70. Mark DE BROECK, Dirk HEREMANS, Vraagtekens bij de overheidsschuld in een federaal België.
71. Wim MOESEN, Paul VAN ROMPUY, De kleine kanten van de grote staatshervorming.
72. Frans SPINNEWYN, De hervorming van de sociale zekerheid micro-economisch belicht.

- 73. Paul DE GRAUWE, De sterke frank en de staatsschuld.
- 74. Filip ABRAHAM, Internationale concurrentie en werkgelegenheid. Hoe arbeidsvriendelijk is ons loonbeleid?
- 1994 - 75. Paul DE GRAUWE, Werktijdverkorting en tewerkstelling.
- 76. Wim VANHAVERBEKE, Het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen: een beleidsinstrument voor economische ontwikkeling.
- 77. Stefan DERCON, Voedselzekerheid: naar een sociale zekerheid voor de allerarmsten.
- 78. Paul DE GRAUWE, De EMU zonder België?
- 1995 - 79. Paul DE GRAUWE, Alternatieve financiering van de sociale zekerheid en de arbeidskost.
- 80. S. PROOST, C. VINCKIER, I. MAYERES, B. NEMERY, Ozon – eerst denken dan doen.
- 81. Paul VAN ROMPUY, Sparen, investeren en de overheidsfinanciën in België.
- 1996 - 82. D. HEREMANS, P. VAN CAYSEELE, Concentratie en concurrentie in de Belgische financiële sector.
- 83. Erik BUYST, Ivo MAES, De impact van veertig jaar centrum voor economische studiën.
- 84. Paul DE GRAUWE, Het tewerkstellingsbeleid: selectiviteit of universaliteit?
- 85. Stef PROOST, Bruno DE BORGER, De transportsector in het jaar 2005.
- 86. Erik SCHOKKAERT, Frans SPINNEWYN, Sociale verzekering en bestaansonzekerheid: een offensieve strategie.
- 87. Filip ABRAHAM, Paul VAN ROMPUY, Het concurrentievermogen van de Belgische economie in micro- en macro-economisch perspectief.
- 1997 - 88. Filip ABRAHAM, Joeri VAN ROMPUY, Loonbeleid in de Europese Monetaire Unie.
- 89. Wim MOESEN, Laurens CHERCHYE, De macro-economische performantie van landen. Mening en metingen.
- 1998 - 90. Koen ALGOED, De overgang van een omslagstelsel naar een kapitalisatiestelsel: een Belgische case studie.
- 91. Johan EYCKMANS, Stef PROOST, Klimaatonderhandelingen in Rio en Kyoto: een succesverhaal of een maat voor niets?
- 92. Jozef KONINGS, Peter VAN MALDEGEM, Loonkosten en de vraag naar laaggeschoolde, geschoolde en hooggeschoolde arbeid in Belgische ondernemingen.
- 93. Louis BAECK, De Aziatische crisis: perspectivering en nabeschouwing.
- 1999 - 94. Louis BAECK, Financiële mondialisering met speculatieve uitschieters.
- 2000 - 95. Paul DE GRAUWE, Euro-dollarwisselkoers en de fundamentals.
- 96. Erwin BASTIAENS, Erik BUYST, Dirk HEREMANS en Christiaan PHILIPSEN, Knelpunten in de financiële dynamiek van de staatshervorming.
- 97. Wim MOESEN, Maatschappelijk kapitaal en economische performantie.

98. Patrick VAN CAYSEELE en Hans DEGRYSE, De nieuwe economie en bancaire marktstructuren.
 99. André DECOSTER, Guy VAN CAMP, De hervorming van de personenbelasting: Lessen uit de hervormingen 1988-1993.
- 2001 - 100. Paul VAN ROMPUY, De Europese welvaartsstaat ter discussie.
101. Jozef KONINGS, Loonkosten en relocatie van Belgische bedrijven.
- 2003 - 102. Paul DE GRAUWE, De toekomst van de industrie in België.
- 2004 - 103. Wim MOESEN, Instelling, ligging en economische welvaart.
- 104. Louis BAECK, Het globaliseringsdebat in China en in de Islamwereld
- 105. Lode BERLAGE, Mobiliteit over de grenzen heen. Een economische analyse van internationale migratie.
106. Inge MAYERES, Stef PROOST, Een beter prijsbeleid voor de Belgische transportsector in 15 stellingen.
- 2005 107. Jan COLPAERT, Luc LAUWERS, Tom VAN PUYENBROECK, Niet-representatieve democratie? Kanttekeningen bij het gemeentelijk kiesstelsel.
108. Jozef KONINGS, Worden vrouwen gediscrimineerd op de arbeidsmarkt? Een micro-econometrische analyse voor België.
109. Louis BAECK, Onevenwichtige globalisering, deficitair America en Aziatische locomotieven.
110. André DECOSTER, Guy VAN CAMP, Hoe vlak is onze taks? Is een vlaktaks "Fair"?
111. Dirk HEREMANS, Naar een Europese dienstenmarkt in België. De Bolkesteinrichtlijn een brug te ver?
112. Paul VAN ROMPUY, De houdbaarheid van de Europese welvaartsstaat.
- 2006 113. Paul VAN ROMPUY, Leuvense Economen tussen Theorie en Beleid.
- 2007 114. Paul DE GRAUWE, Beloften en realisaties van de paarse coalitiepartners
115. Filip ABRAHAM, Maarten GOOS en Jozef KONINGS, De concurrentiepositie van België: zin of onzin van de loonnorm?
116. Koen ALGOED, Dirk HEREMANS, Theo PEETERS, Voorrang geven aan meer financieel-fiscale verantwoordelijkheid in een nieuwe staatshervorming
117. André DECOSTER, Kristian ORSINI, Verdient een vlaktaks zichzelf terug?
118. Paul VAN ROMPUY, Sleutelen aan onze staatsstructuur voor meer werk.